

Κοζάνης Διονύσιος και Ε. Θεοδώρου: 2 μεγάλοι λειτουργιολόγοι του 20ού αι. (Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=169121>]

4. Μια εξίσου σπουδαία προσωπικότητα που ασχολήθηκε με τα λειτουργικά θέματα όχι από την έδρα του πανεπιστημιακού, παρότι είχε όλες τις προϋποθέσεις όπως μαρτυρούσε ο τότε Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Σπυρίδων στην χειροτονία του σε επίσκοπο,[13] όσο από το βήμα του λειτουργού ήταν ο μακαριστός Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης Διονύσιος Ψαριανός (1912-1997). Οι περισσότεροι ίσως έχουν ακούσει ή έχουν διαβάσει την Εισήγηση[14] – Υπόμνημα περί της θείας λατρείας, ήτοι περί τινων αναγκαίων μεταρρυθμίσεων εν ταις ιεραϊς ακολουθίαις και τη θεία λειτουργία, που εκφώνησε το 1985 ενώπιον της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και με βάση αυτή είτε τον επικρίνουν είτε τον αποδέχονται με ενθουσιασμό. Όμως, ο Κοζάνης Διονύσιος έχει συντάξει πλήθος μελετών που αναφέρονται στη λατρεία, το κήρυγμα, την ποιμαντική, την εκκλησιολογία, την ενορία, το ναό, τα μυστήρια, τη μουσική, τις λειτουργικές τέχνες κ.ά. Βάση της θεολογικής του παραγωγής ήταν η αρχαία ελληνική σοφία, η Αγία Γραφή και οι Πατέρες της Εκκλησίας. Αλλά τους Πατέρες τους έβλεπε ως οδηγούς, «όχι για να πιαστούμε από αυτούς και να πάμε πίσω», όπως έλεγε, «αλλά για να πάρουμε γραμμή από αυτούς και να πάμε μπροστά»[15]. Από τα συγγράμματά του αναφέρω δειγματοληπτικά: *Θεία Λειτουργία*, Απ. Διακονία, Αθήνα 1990, *Εξαπλά*, εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη 1989, *Ποιμαντικά κείμενα*, Απ. Διακονία, Αθήνα 2001, *Οικοδομή, Δημοσιογραφικά* κ.ά.[16]. Αξιόλογο είναι επίσης το έργο του: *183 εκκλησιαστικοί ύμνοι εις Βυζαντινήν και Ευρωπαϊκήν παρασημαντικήν*, που εκδόθηκε με τη φροντίδα του Ιδρύματος Βυζαντινής Μουσικολογίας, το οποίο συστήθηκε το 1970 ύστερα από εισήγησή του στην Ιερά Σύνοδο.

Ο Κοζάνης Διονύσιος έδινε προτεραιότητα στο αγιαστικό και λειτουργικό έργο της Εκκλησίας καθώς και στη διακονία του λόγου και δευτερευόντως στο κοινωνικό. Αναφέρω ένα χαρακτηριστικό απόσπασμα: «Η γλώσσα η δική μας είναι της Αγίας Γραφής και της θείας Λειτουργίας. Ο κόσμος όλος, η ζωή των ανθρώπων, όλα είναι δεμένα μέσα στις νοητικές σχηματοποιήσεις, που μας πε-θαί-νουν. Και είναι α-λήθεια πως μέσα σ' αυτό τον κόσμο των νεκρών ζούμε κι εμείς οι ποι-μένες του λαού και θαρρούμε πως είμαστε περισσότερο μέσα στη ζωή και την α-λή-θεια, όσο περισ-σό-τερο αχρηστεύουμε τα πνευματικά μας αισθητήρια. Πολλές φο-ρές πια το ακούμε από όλους, ότι πρέπει να συγχρονιστούμε και να γίνουμε πρα-κτι-κότε-ροι, να κατεβούμε και να καταπιαστούμε με τα προβλήματα των ανθρω-πων... Κά-ποι-ος επί-σκο-πος σε μια Σύνοδο τόλμησε και είπε, τάχα ερμηνεύοντας το Ευαγ-γέλιο με σύγ-χρονο πνεύμα: “Ο λαός θέλει ψωμί, δεν θέλει ευλογίες”. Και κά-ποι-ος άλ-λος δεν κρα-τήθηκε και του είπε σε επήκοο: “ Μπορούσες, κι αν θέλεις, προ-φταίνεις α-κόμα να γίνης ψωμάς!”... Πρέ-πει λοιπόν να αγαπήσουμε το έργο μας, πρέπει να α-γα-πή-σου-με το πετραχήλι μας».[17]

5. Μια σημαίνουσα προσωπικότητα που προσέφερε και εξακολουθεί να προ-σφέ-ρει εξαιρετικές υπηρεσίες στα θεολογικά γράμματα είναι ο Ομότιμος Καθηγητής Ευάγ-γελος Θεοδώρου. Αρχικά διακρίθηκε στην έδρα Λειτουργικής και Κατηχητικής της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στη συ-νέ-χεια δί-δαξε Λει-τουργι-κή, Ομιλητική και Κατηχητική στη Θεο-λο-γική Σχολή Αθηνών, διε-τέ-λεσε Πρύτανης του Πα-νε-πιστημίου και διατηρεί πάντοτε τη διαύγεια, την οξυ-δέρ--κεια, και την επιστημο-νι-κή εμπρίθεια, που απορρέουν από τη βα-θειά γνώση των πηγών της χριστιανικής και

θύ-ραθεν γραμματείας.

Πρόσφατα με-τέφρασε ένα πολύ σημαντικό βιβλίο του Χανς Κιούγκ, *Η αρχή των πάντων*. Ο Κα-θη-γη-τής Ε. Θεο-δώ-ρου, τίμησε πολλές φορές με την πα-ρου-σία του τα συμπόσιά μας. Θα αναφέρω ορισμένα μόνο από τα κυριότερα συγ-γράμματά του που ενδια-φέ-ρουν το θέμα μας: *Ηρωΐδες της χρι-στια-νικής αγάπης*. *Αι διακόνισσαι δια μέσου των αιώνων*, Αθήναι 1949, *Η μορ-φω-τι-κή αξία του ισχύοντος Τριωδίου*, Αθήναι 1958, *Το ορθό-δοξον λειτουργικόν ή μυστα-γω-γι-κόν κήρυγμα (Συμβολή εις την Ορθόδοξον Ομιλητικήν)*, Αθήναι 1960, *Η εορτή της Πεντηκοστής*, Αθήνα 1967, *Φαι-νο-μενο-λο-γι-κή εξέτασις των σημείων επαφής μεταξύ Καινής Διαθήκης και Ορθο-δό-ξου Λατρείας*, Α-θήναι 1968, *Μαθήματα Λει-τουρ-γικής (τεύχος Α΄)* Αθήνα 1986 και πλεί-στες άλλες εισηγήσεις, άρθρα και μελέτες σε πε-ριο-δι-κά, συ-νέδρια και εγκυ-κλο-παί-δειες. Μετά την αποχώ-ρηση από το Πανεπιστήμιο του Ευαγ-γέλου Θεοδώρου τα σχετικά μαθή-μα-τα δίδαξε ο καθηγητής π. Γεώργιος Μεταλ-ληνός [18].

[Συνεχίζεται]

[13] Μητρ. Καρπενησίου Νικολάου, «Επίσκοπος Διονύσιος Ψαριανός (κατά κόσμον

Νικόλαος) Μητροπολίτης Σερβίων και Κοζάνης», ανάτ. Α΄τόμ. *Οικοδομή και Μαρτυρία*, Κοζάνη 1991, σ. 11.

[14] Δημοσιεύτηκε με τίτλο, «Μετά αιδούς και ευλαβείας», στον Β΄τόμ. *Αναφορά εις μνήμην Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου 1914-1968*, Γενεύη 1989, σ.147-164.

[15] *Οικοδομή και παράκλησις, Κυριακόν Εγκύκλιον απ' Εκκλησίας Κήρυγμα (1969-1973)*, έκδ. Ι. Μητρ. Κοζάνης, σ.392

[16] Βλ. περισσότερα Κυριακής Χαζηθαναστάση, *Έργο και διδασκαλία του Μακαριστού Επισκόπου Κοζάνης Διονυσίου Ψαριανού, Ποιμαντική, Λειτουργική και Ομιλητική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη 2008.

[17] Επισκόπου Διονυσίου Ψαριανού Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης, *Ποιμαντικά Κείμενα, εις οικοδομήν του Σώματος του Χριστού 2*, έκδ. Απ. Διακονίας, Αθήνα 2001.

[18] Ο Πρωτ. Γ. Μεταλληνός δίδαξε στο Τμήμα Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α. ύστερα από ανάθεση για λίγα χρόνια τα μαθήματα της *Λειτουργικής, Ομιλητικής και Ιστορίας και Θεολογίας της Λατρείας* και συνέταξε αξιόλογη μελέτη με τίτλο: *Η θεολογική μαρτυρία της Εκκλησιαστικής Λατρείας*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1995.